
Etisk ryggrad i møte med politisk konflikt

DEBATT

CECILIE SMITH ØDEGAARD

csodegaard@gmail.com

Cecilie Smith Ødegaard er spesialist i onkologi og overlege ved brystkreftseksjonen ved The Jusidman Cancer Center, Sheba Medical Center i Ramat Gan, Israel.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

MAY BRIT SAMERSAW-LUND

May Brit Samersaw-Lund er dr.med., spesialist i indremedisin og lungesykdommer. Hun er førsteamanuensis emerita ved Universitetet i Oslo.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

RADEK FRIC

Radek Fric er ph.d., spesialist i nevrokirurgi, overlege og forskningsgruppeleder ved Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

ROLF S. KIRSCHNER

Rolf S. Kirschner er leder for Eldre legers forening.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

EYSTEIN SVERRE HUSEBYE

Eystein Sverre Husebye er professor ved Klinisk institutt 2, Universitetet i Bergen og overlege ved Medisinsk klinikk, Haukeland universitetssjukehus.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter

SVEIN-JØRUND OLSSON

Svein-Jørund Olsson er sykehjemslege i Kristiansand kommune. Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter

PIA KAHN

Pia Kahn er pensjonert sykepleier og tidligere universitetslektor ved OsloMet.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter

Siden de bestialske terrorangrepene 7. oktober 2023 utløste krigen mellom Israel og Hamas, har Legeforeningen utvist et ensidig politisk engasjement.

Fra markeringen «Hele landet for fred i Gaza» i Oslo 16. desember 2023. Foto: Annika Byrde / NTB

Legeforeningen har sluttet seg til flere solidaritetsmarkeringer som har oppfordret til å «respektene den medisinske nøytraliteten» under den pågående krigen mellom Israel og Hamas [\(1\)](#). Markeringene har i all hovedsak fremmet et ensidig budskap med krav om en umiddelbar stopp i angrep mot helseinstitusjoner i Gaza, rettet utelukkende mot Israel. Samtidig har en klar og tydelig avstand fra Hamas' terrorvirksomhet, herunder drap, henrettelser, voldtekt, kidnapping og kynisk bruk av egen sivilbefolkning som levende skjold,

vært totalt fraværende. Vi mener at Legeforeningen dermed har unnlatt å vurdere konflikten kompleksitet og hvilke konsekvenser dette kan få for legers handlingsrom i Norge.

Mangelfull ansvarsfordeling

I eventbeskrivelsen på Facebook for solidaritetsmarkeringen 11. desember 2023 (Helsevesenet skal ikke angripes – i solidaritet med helsearbeidere i Gaza) stod det følgende:

«Regjeringen oppfordres til å øke presset mot de krigførende partene og kreve: Varig våpenhvile for å hindre fremtidige sivile dødsfall og skade på Gazas sykehus og helseinstitusjoner» (2).

Det er umulig å være uenig i at krigføring ikke skal ramme sivile og spesielt ikke barn, sykehus eller helsepersonell. Samtidig mener vi at når Legeforeningen velger å engasjere seg politisk i den gjeldende krigen, er det behov for mer presise uttalelser og en tydeligere ansvarsfordeling mellom sidene.

I oppropet «Hele landet for fred i Gaza» i Oslo 16. desember ble det lagt frem krav om en umiddelbar stopp i kun israelske bombeangrep og krav til at sivilbefolkningen kun i Gaza skulle skånes (3).

Her lurer vi på hva Legeforeningen mener om Hamas' rolle som krigførende part. Hva er grunnen til at det i overnevnte solidaritetsmarkeringer ikke tas klar og tydelig avstand fra Hamas' terrorvirksomhet og kynisk bruk av helseinstitusjoner og egne sivile som menneskelige skjold?

«Hva er grunnen til at det i solidaritetsmarkeringer ikke tas klar og tydelig avstand fra Hamas' terrorvirksomhet og kynisk bruk av helseinstitusjoner og egne sivile som menneskelige skjold?»

Vi lurer på om Legeforeningen i sitt krav om «helseinstitusjoners nøytralitet» også registrerer at samtlige israelske kidnappede gisler har blitt holdt fanget ved eller blitt funnet drept i eller i nærheten av helseinstitusjoner i Gaza (4)? Og hvordan forholder Legeforeningen seg til lege og direktør Ahmed al-Kahlout ved Kamel Adnan-sykehuset i Nord-Gaza sine beskrivelser av Hamas' terrorvirksomhet ved sykehuset? I avhør med israelsk etterretning avdekket han at flere leger, sykepleiere og ambulanspersonell i egen stab også er medlemmer av Hamas' militære al-Qassam-brigade (5).

Et umulig skille

Tidligere generalsekretær i Leger Uten Grenser (Médecins Sans Frontières) Alain Destexhe har utformet en rapport basert på deres ansattes aktivitet i sosiale medier siden 7. oktober. Rapporten stiller kritiske spørsmål ved organisasjonens nøytralitet og uavhengighet i Gaza og gjengir ansattes medvirkning til å spre falske nyheter (6). Den 17. oktober tvitret Leger Uten

Grenser i Gaza: «Vi er forferdet over det israelske bombardementet av Ahli Arab-sykehuset i Gaza by. (...) Hundrevis av mennesker ble drept, ifølge lokale myndigheter. Dette er en uakseptabel massakre» (7).

Den aktuelle hendelsen har i ettertid blitt uavhengig etterforsket, og det er konkludert med at eksplosjonen skyldtes en feilslått rakett fra Islamsk jihad (8). I tillegg ble antall drepte betydelig nedjustert, noe som understreker en upålitelighet ved lokale Hamas-kontrollerte myndigheters «faktarapportering». Rapporten stiller også kritiske spørsmål ved Leger Uten Grensers bevissthet rundt terroraktivitet og gisseltaking ved egne arbeidsplasser. Lokale ansatte anklages for å være medsamsvorne i Hamas' terrorvirksomhet, og franske myndigheter har blitt oppfordret til å etterforske disse anklagene (6).

En seniorrepresentant for Biden-administrasjonen bekreftet i begynnelsen av november 2023 at Rafah-grenseovergangen til Egypt midlertidig måtte stenges da det ble klart at Hamas forsøkte å frakte egne krigere ut av Gaza i ambulanser som var tiltenkt evakuering av skadede sivile palestinere (9).

Det foreligger uten tvil en kompleks infrastruktur i Gazas Hamas-kontrollerte helseinstitusjoner, der skille mellom «nøytrale» internasjonale hjelpeorganisasjoners lokale ansatte og Hamas-medlemmer i flere tilfeller er visket ut. Legeforeningens totale fravær av ansvarliggjøring av Hamas, som på kynisk vis drar helseinstitusjoner inn i skuddlinjen og gjør dem til militære mål, får et ensidig utfall og gir næring til en allerede polarisert debatt.

Den unyanserte og uforbeholdne støtten til helsearbeidere i Gaza kan i dette henseende og i verste fall tolkes som en direkte støtte til terrororganisasjonen Hamas og deres mål om folkemord på jøder.

«Den unyanserte og uforbeholdne støtten til helsearbeidere i Gaza kan i verste fall tolkes som en direkte støtte til terrororganisasjonen Hamas og deres mål om folkemord på jøder»

Den ensidige støtten kun til den palestinske smerten i denne krigen har store konsekvenser for kolleger og pasienter her i Norge. Under markeringen «Hele landet for fred i Gaza» 16. desember i Bergen måtte en person som forsøkte å foreslå fordømmelse av Hamas, fraktes bort med politieskorte (10). I samtale med Oslo-gruppen for organisasjonen Missing Families Forum går det frem at forslag om å løfte frem de mange gisselhistoriene eller seksuell vold utført av Hamas ble nedstemt av arrangørene (11, 12).

Ekskludering og handlingsrom

Legeforeningens mangel på kritikk av Hamas sammenfaller ikke bare med holdningene til Leger Uten Grenser, men også holdningene til Røde Kors og United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA), FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger i Midtøsten. Disse holdningene må muligens også forstås ut ifra en reell redsel blant deres lokale ansatte, altså palestinere i Gaza. De lever med sine familier i en terrorstat

der den militære lederen Yahya Sinwar er dømt for flere mord på palestinere beskyldt for tysting eller anklaget for samarbeid med Israel (13, 14). Det gjør noe med disse organisasjonene, de må drive selvsensur for ikke å sette egne kollegaer i fare.

Den norske legeförening har imidlertid etablerte etiske regler å leve opp til. Det står: «Legen skal bygge sin gjerning på respekt for grunnleggende menneskerettigheter og på sannhet og rettferdighet i forholdet til pasient og samfunn» (15). Vi vil påstå at det å selektere ut ett enkelt perspektiv som hele sannheten, det å unnlate å stille kritiske spørsmål ved helsearbeideres nøytralitet og å unnlate å ta stilling til Hamas' klare brudd på menneskerettigheter, strider mot Legeföreningens etiske regler.

Legeföreningstøttede arrangementer mangler troverdighet og etisk ryggrad når de ikke inneholder hverken krav om avvæpning av terrororganisasjonen Hamas eller opprop om en umiddelbar retur av de 136 israelske gislene som fortsatt holdes fanget av Hamas som en forutsetning for våpenhvile.

Legeföreningen er Norges største og ledende medisinske fellesskap. En medlemsorganisasjon for *alle* norske leger, hele livet. En organisasjon som bygger sitt virke på trygghet, samhold og kompetanse samt støtter verdier som forutsetter et mangfold i politisk, religiøs og kulturell identitet og tilhørighet.

Det er dermed viktig at både medlemmer, pasienter og samfunnet for øvrig kan anse utspill fra Legeföreningen som balanserte, nøytrale og inkluderende til alle sider ved en politisk konflikt. Alt annet vil skade helsepersonells omdømme og profesjonelle handlingsrom.

«Det er viktig at både medlemmer, pasienter og samfunnet kan anse utspill fra Legeföreningen som balanserte, nøytrale og inkluderende til alle sider ved en politisk konflikt»

Når arrangementer støttet av Legeföreningen fremstår partiske og legger føringer for legers kollektive ståsted, mener vi at de blander kortene. Det er ikke Legeföreningens oppgave å velge ut ett perspektiv eller ett narrativ som «sitt kollektive ståsted», slik det nå fremstår ut fra disse arrangementene.

Legeföreningen har et ansvar for alle sine medlemmer og bør handle innenfor sitt mandat som leger og ikke politiske aktivister. Dersom Legeföreningen tar stilling i konflikter og velger bare ett narrativ, ekskluderer de medlemmer og sender et signal til fremtidige pasienter om hvilke holdninger de kan regne med å møte. Vi kan ikke oppfattes som så ensidige at vi mister handlingsrommet vårt.

REFERENCES

1. Den norske legeförening. Den medisinske nøytraliteten må respekteres: Gi sivilbefolkningen helsehjelp, mat, vann og trygge områder. <https://www.legeföreningen.no/nyheter/2023/den-medisinske-noytraliteten-ma-respekteres/> Lest 15.1.2024.

2. Facebook. Helsevesen skal ikke angripes – I solidaritet med helsearbeidere i Gaza. <https://www.facebook.com/events/1382167102696607/?ref=newsfeed> Lest 15.1.2024.
3. Fellesutvalget for Palestina. Hele landet for fred i Gaza. <https://palestina.no/hele-landet-for-fred-i-gaza/> Lest 15.1.2024.
4. The New York Times. Hamas used Gaza hospital as a command center, U.S. intelligence says. <https://www.nytimes.com/2024/01/02/us/politics/gaza-hospital-hamas.html?searchResultPosition=1> Lest 15.1.2024.
5. Blaff A. Gaza hospital boss admits he's a Hamas commander, used medical facility as terror base. National review 19.12.2023. <https://www.nationalreview.com/news/gaza-hospital-boss-admits-hes-a-hamas-commander-used-medical-facility-as-terror-base/> Lest 15.1.2024.
6. Destexhe A. Doctors without borders – An accomplice of Hamas? https://drive.google.com/file/d/1RnHNK5fKVegDO6mojqpXX6VpFJ_Pz1nV/view Lest 15.1.2024.
7. MSF International. <https://twitter.com/MSF/status/1714363236315779572> Lest 15.1.2024.
8. Selbekk V. NRK bør beklage at de utpekte Israel som ansvarlig for sykehusbombingen. Dagen 19.10.2023. <https://www.dagen.no/meninger/nrk-bor-beklage-at-de-utpekte-israel-som-ansvarlig-for-sykehus-bombingen/> Lest 15.1.2024.
9. Magid J. Hamas tried to send fighters to Egypt in ambulances for wounded Gazans – US official. The Times of Israel 4.11.2023. <https://www.timesofisrael.com/hamas-tried-to-send-fighters-to-egypt-in-ambulances-for-wounded-gazans-us-official/> Lest 15.1.2024.
10. Wiik S, Larsen ES. Politiet måtte gripe inn i demonstrasjon. BA 16.12.2023. <https://www.ba.no/politiet-matte-gripe-inn-i-demonstrasjon/s/5-8-2475476> Lest 15.1.2024.
11. Maddeaux S. Sabrina Maddeaux: Hamas's Oct. 7 attack wasn't only an antisemitic slaughter, it was a mass femicide. National Post 29.12.2023. https://nationalpost.com/opinion/hamass-oct-7-attack-wasnt-only-an-antisemitic-slaughter-but-a-mass-femicide?fbclid=IwAR1EuAzBfEGTC3Dk9KYDiXnLoxyc1c32QMHLPP-AcZeQGbUwjhB7R_5or3w Lest 15.1.2024.
12. The New York Times. 'Screams without words': How Hamas waponized sexual violence on Oct. 7. https://www.nytimes.com/2023/12/28/world/middleeast/oct-7-attacks-hamas-israel-sexual-violence.html?fbclid=IwAR3Cow44jD7odTrstrIBKm4_PoxjrvgoU9xdqhIGGnZgAW5z5F3FUuycxdM Lest 15.1.2024.

13. Amnesty. 'Strangling necks' abductions, torture and summary killings of Palestinians by Hamas forces during the 2014 Gaza/Israel conflict. https://www.amnesty.org.uk/files/webfm/Documents/issues/embargoed_report_2015_strangling_necks.pdf?VersionId=P1UhUPtoDsugXg8dywgqM16v9v6LozhZ Lest 15.1.2024.
 14. Howidy H. Hamas tortured me for dissent. Here's what they really think of Palestinians. Newsweek 2.1.2024. <https://www.newsweek.com/hamas-tortured-me-dissent-heres-what-they-really-think-palestinians-opinion-1857169?fbclid=IwAR1eu41rOQi5Im85h-RGNAs9FbK1irsqtHU-nSKY9V2Z-18INaSBvSGoGac> Lest 15.1.2024.
 15. Den norske legeforening. Norges største medisinske fellesskap. <https://www.legeforeningen.no/om-oss/> Lest 15.1.2024.
-

Publisert: 26. januar 2024. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.24.0034
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.